herpy

GEKKOER

Turquoise dwarf gecko

Lygodactylus williamsi

En lille, dagaktiv dværggekko i lysende turkisblå, som kun findes i et par skovreservater i Tanzania, hvor den lever på skruepalmer. Dens skønhed gjorde den til en eftertragtet terrariegekko, og netop handlen har bragt den på randen af udryddelse. I dag er den kritisk truet og strengt beskyttet.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Lygodactylus picturatus williamsi* Udgivet 14. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**7-10 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-27 °C**
Hotspot	**32-35 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter, frugt, nektar og færdigfoder**
Holdes	**Parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**6-12 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**60-120 dage** ved 22-27 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks I**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Arten står på CITES bilag I og i bilag A i EU's forordning 338/97, og begge dele kræver papirer. Køb, salg og enhver erhvervsmæssig brug kræver EU-certifikat til det enkelte dyr, og dyret skal kunne dokumenteres som opdrættet i fangenskab. Vildtfangne dyr må ikke handles. Spørg Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, før du køber, og kræv papirerne af sælgeren.

Om arten

Lygodactylus williamsi er en af de mest farvestrålende gekkoer, der findes. Den dominerende han er klart turkisblå med sort strube og orange bug og har sorte striber over hovedet. Hunnerne er grønne, olivenfarvede eller kobberfarvede med lysere bug, og underlegne hanner kan beholde en mere afdæmpet farve. Ungerne ligner små hunner, og hannerne bliver først blå, når de er kønsmodne.

Arten blev beskrevet i 1952 af den britiske zoolog Arthur Loveridge som en underart af *Lygodactylus picturatus*, men regnes i dag for en selvstændig art. Slægten *Lygodactylus* rummer mange små, dagaktive dværggekkoer i Afrika, på Madagaskar og i Sydamerika, og fælles for dem er fine hæftelameller under tæerne, der gør dem til dygtige klatrere.

Et voksent dyr er kun 7-10 cm inklusive hale, og hannerne er lidt større end hunnerne. Gekkoen er kvik og nysgerrig. Hannen viser sig frem ved at puste den sorte strube op, nikke med hovedet og vifte med halen.

Popularitеten har kostet dyrt. Fra 2004 til 2009 blev anslået 40.000 dyr indsamlet og eksporteret fra Tanzania, hvilket svarer til omkring 15 % af hele bestanden. Arten blev vurderet som kritisk truet i 2012 og kom på CITES bilag I i 2017. Vildfangne dyr sælges stadig ulovligt, ofte som opdræt, og det er en vigtig grund til, at du kun skal købe fra en opdrætter, du kan stole på.

Arten er ikke et dyr til håndtering. Den er lille, hurtig og sart og kræver en holder, der har styr på både temperatur, fugt og kalk.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud Læs mere: Lovgivning: CITES, EU-bilag og dansk lov Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Arten findes kun i det østlige Tanzania. Den er kendt fra Kimboza Forest Reserve, som også er typelokaliteten, og fra det nærliggende Ruvu Forest Reserve ved foden af Uluguru-bjergene. Begge ligger i lavlandet, omkring 170-480 m over havet.

Udbredelsen er ekstremt lille. Hele området, hvor arten er fundet, er opgjort til omkring 20 km², og den lever kun på cirka 8 km² af det. Fund uden for Tanzania på kortet stammer fra dyr i fangenskab.

> **Oprindelig udbredelse:** Tanzania.

LEVESTED

Gekkoen lever næsten udelukkende på skruepalmer (*Pandanus*), typisk på de store, stive blade, hvor bladhjørnerne giver skjul. Den er derfor helt afhængig af skovens skruepalmer og mister sit levested, hvis de forsvinder. Skoven er tropisk lavlandsskov ved foden af Uluguru-bjergene.

Klimaet er varmt og fugtigt med regntid og tørtid. Gekkoen varmer sig i morgensolen og trækker ind i bladene, når det bliver varmt midt på dagen. Den jager små insekter og slikker nektar, frugtsaft og vanddråber fra bladene. Terrariets værdier bygger på erfaringer fra fangenskab.

Pasning

TERRARIET

Et par kan bo i et højt terrarie på mindst 30 × 30 × 45 cm (længde × bredde × højde). Noget større er bedre, fx 40 × 40 × 60 cm, fordi der så bliver plads til en tydeligere forskel mellem varme og kølige zoner og til mere beplantning. En han med to hunner skal have mere plads, og ikke alle hunner kan tåle hinanden. Hold aldrig mere end én han i hvert terrarie.

Indret højt og lodret med bambusrør, korkbark og grene i forskellige tykkelser. Stive planter som bromelier, sansevieria og små skruepalmer giver skjul og ligner levestedet. En bioaktiv bund med jord, kokosmuld og springhaler holder på fugten og nedbryder rester. Terrariet skal have ventilation i toppen og være helt tæt, for ungerne er så små, at de slipper ud gennem selv smalle sprækker.

Nye dyr bør stå i karantæne i to måneder, gerne med en dyrlæge, der kender krybdyr.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Karantæne og hygiejne

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 24-27 °C i terrariet og en solplads på 32-35 °C under en halogenspot, så gekkoen kan varme sig op og trække væk igen. Om natten skal temperaturen falde moderat til 20-24 °C; et mindre fald til 23-26 °C går også.

Styr halogenspotten med en dæmper eller termostat, så den ikke varmer hele terrariet op, og mål med digitale termometre både ved solpladsen og forneden. Et lille dyr i et lille terrarie overophedes hurtigt. Gemmer gekkoen sig hele dagen eller ligger den mat og ubevægelig, så tjek temperaturen.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 60-80 % om dagen og må gerne nå næsten 100 % lige efter aftensprøjtningen. Spray med en fin tåge to-tre gange om dagen, og lad dråberne fordampe og overfladerne tørre lidt, før du sprayer igen. Gekkoen drikker dråber fra blade, og det er dens vigtigste vandkilde. For tør luft udtørrer så lille et dyr hurtigt.

Lige så skadeligt er et terrarie, der aldrig tørrer op, fordi det giver mug og hudproblemer. Sørg for god ventilation. En vandskål er ikke nødvendig, og en dyb skål kan drukne små dyr. Brug i stedet et fladt låg med et par småsten i, og lad bromeliernes bladhjørner holde på vandet.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og skal have UVB. Brug et T5-rør på 5-6 % (Ferguson-zone 2) sammen med et almindeligt dagslysrør eller en LED-lampe på omkring 6500 K. Lyset skal sidde over et net, ikke over glas eller plast, som stopper UV-strålingen. Vær forsigtig med kraftige kompakte UVB-lamper i små terrarier, fordi de varmer meget og kan give øjenskader, hvis dyret kommer for tæt på.

Hav lyset tændt 12-14 timer om dagen i sæsonen fra marts til november og omkring 10 timer om vinteren, gerne på et tænd-sluk-ur. Om natten skal der være mørkt. Der skal være skygge og skjul, så dyrene selv kan vælge, hvor meget lys de får.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Gekkoen er en lille jæger, der også elsker nektar. Giv meget små insekter som bananfluer, bønnebiller, springhaler, nyklækkede fårekyllinger og små kakerlakker. Byttedyrene må højst være omkring 6 mm lange. Pudr insekterne med kalk, og vær tilbageholdende med D3, når dyrene også får UVB.

Supplér med færdigfoder til frugtædende gekkoer, fx Pangea eller Repashy, rørt op til en tyk grød og serveret i et lille låg højt oppe. Giv enten insekter hver anden dag og nektar på dagene imellem, eller færdigfoder hver anden til tredje dag til voksne dyr med insekter som supplement, hvilket mindsker risikoen for fedme. Følg dyrets kropsform. Honning og hjemmelavede nektarblandinger skal kun være en sjælden godbid.

Avlshunner har et stort kalkbehov. Stil en lille skål med ren kalk uden D3 eller knust sepiaskal i terrariet, hold den tør, og skift den hver anden uge. Unger skal have foder hver dag.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Lygodactylus williamsi er livlig og nysgerrig, men den er ikke et dyr til håndtering. Den er hurtig, og det stresser den at blive grebet. Nyd i stedet dens adfærd gennem glasset, fx når hannen puster struben op og nikker til hunnen.

Hannerne er territoriale og slås, så der må kun være én han i hvert terrarie. Et par kan som regel leve fint sammen. En han med to hunner kan fungere, hvis der er plads og skjul nok, men nogle hunner tåler ikke hinanden og må skilles. Hold øje med bid og med dyr, der bliver holdt væk fra foderet. Nye dyr skal have lov at falde til i ro.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Ungerne ligner alle små hunner, så kønnet kan først bestemmes sikkert, når de er ældre. Kønsmodne hanner er blå med sort strube, og de har tydelige porer foran kloakken i et V-mønster, mens hunnernes porer er utydelige. Dyrene vokser hurtigt og kan være udvoksede efter 4-5 måneder og kønsmodne efter 6-8 måneder. Vent alligevel med avl, til de er omkring et år og har nået fuld størrelse på 7-8 cm, fordi æglægningen kræver meget kalk af en lille hun.

PARRING

I terrariet følger avlssæsonen lyset og varer typisk fra marts til november. Hannen frier ved at nikke, puste struben op og vifte med halen. Hunnen lægger sine første æg nogle uger efter parringen. Giv hende en vinterpause på tre til fem måneder med under 10 timers lys og gerne uden hannen, så hun kan genopbygge sine kalkreserver.

Tænk dig om, før du avler. Arten er kritisk truet. Før nøje bog over parringer, æg og klækninger.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 1-2 små, hårdskallede æg ad gangen, typisk hver tredje til fjerde uge i sæsonen. Antallet af kuld om året varierer meget.

Arten limer æggene fast på underlaget, fx inde i bambusrør, på planter eller på ruden, og når skallen er hærdet, kan de ikke flyttes uden at gå i stykker. Giv derfor hunnen flere æglæggesteder, der kan tages ud af terrariet, fx korte bambusrør, korkrør eller små rør af ugennemsigtig plast. Hunnen skal have rigeligt kalk og foder, ellers bliver hun hurtigt udtæret. Taber hun sig,

så sæt avlen på pause.

INKUBATION

Æg i et udtageligt rør flyttes med røret over i en lille, ventileret boks med fugtig vermiculite eller et kunstigt substrat i bunden, uden at røret vendes. Sidder æggene fast i terrariet, inkuberes de på stedet under et lille, ventileret bæger, så ungerne ikke forsvinder eller bliver ædt. Luftfugtigheden skal være omkring 60 %, og lufthullerne skal være så små, at ungerne ikke kan slippe ud.

Ved 22-27 °C klækker æggene efter 60-120 dage, afhængigt af temperaturen, og tiden kan være kortere ved den høje ende. Arten har temperaturafhængig kønsbestemmelse. Ved 21-24 °C i gennemsnit bliver det mest hunner, ved 26-27 °C begge køn og ved 28 °C og derover mest hanner. Tallene bygger på erfaring, men de forklarer, hvorfor der er så mange hanner i handlen.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er bittesmå, når de klækker. Flyt dem straks væk fra de voksne, som kan æde dem. Brug en lille, tæt faunaboks eller et lille terrarie, hvor alle sprækker er lukket, og indret med tynde grene, skjul og planter. Spray dagligt, og giv samme temperatur og UVB som til de voksne.

Første foder er bananfluer, springhaler og nyklækkede fårekyllinger, og der skal være foder hver dag. Giv også lidt færdigfoder. De første uger er dødeligheden høj, især hvis hunnen har manglet kalk. Hold ungerne enkeltvis eller i små hold af samme størrelse, indtil kønnet kan ses, og skil hannerne, når de bliver blå.

Sundhed og typiske fejl

Lygodactylus williamsi er lille og sart, og det er oftest kalk, fugt og varme, der går galt. De typiske problemer er:

- Kalkmangel (metabolisk knoglesygdom), især hos hunner, der lægger mange æg. Det ses som bløde kæber, krumme lemmer og rystelser. Giv rigeligt kalk og UVB.
- Udtørring, hvis luften er for tør, eller svamp og hudproblemer, hvis terrariet aldrig tørrer op.
- Overophedning i et lille terrarie med for kraftig lampe.
- Slagsmål mellem hanner eller bid mellem hunner. Skil dyrene straks, hvis der er skader.
- Øjenskader fra kraftige UVB-lamper, der sidder for tæt på dyret.
- Svage, sultne unger. Fodr dem dagligt med meget små byttedyr.

Gekkoen er så lille, at sygdom hurtigt bliver alvorlig. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis den taber sig, ligger slapt eller ikke vil spise. I fangenskab lever arten i gennemsnit omkring 5 år og op til 10 år.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.